

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I
KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-12/05/PJ

Łódź, dnia 14 czerwca 2005 r.

DECYZJA Nr RŁO 22/2005

Na podstawie art. 23c ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2003 r., nr 86, poz. 804; Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172; Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach przeciwko Mirosławowi Brychowi zamieszkałemu w Kielcach przy ul. Krakowskiej 25, wykonującemu działalność gospodarczą pod firmą PHU UNISKÓR w Kielcach przy ul. Olszewskiego 6a

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 ww. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na

stosowaniu w obrocie z konsumentami we wzorcu umowy o nazwie „Pokwitowanie – umowa” postanowienia o treści: „Za pozostawione przedmioty ponosimy odpowiedzialność do równowartości 10-cio krotnej ceny usługi” – jako klauzuli niedozwolonej.

i nakazuje się jej zaniechanie.

Uzasadnienie

W dniu 5 stycznia 2005 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi wpłynął wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach o wszczęcie postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu przez Mirosława Brycha prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU UNISKÓR w Kielcach przy ul. Olszewskiego 6a niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy stosowanym w obrocie z udziałem konsumentów. Mając na uwadze treść złożonego wniosku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej „Prezes Urzędu”) wszczął w dniu 5 stycznia 2005 r. postępowanie wyjaśniające w tej sprawie. Analiza dokumentów i informacji zebranych w toku postępowania dała podstawę do przyjęcia, iż stosowanie przez Mirosława Brycha wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie jest działaniem bezprawnym i że opisaną sprawę nastąpiło naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W związku z tym Prezes Urzędu postanowieniem Nr 1 (dowód: karty 1-2) wszczął w dniu 22 lutego 2005 r. postępowanie przeciwko Mirosławowi Brychowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą PHU UNISKÓR w Kielcach przy ul. Olszewskiego 6a, w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu w obrocie z konsumentami postanowienia we wzorcu umowy o nazwie „Pokwitowanie – umowa” o treści: „Za pozostawione przedmioty ponosimy odpowiedzialność do równowartości 10-cio krotnej ceny usługi” – jako klauzuli niedozwolonej.

W piśmie z dnia 8 marca 2005 r. ustosunkowując się do postawionego zarzutu Mirosław Brych podtrzymał wyjaśnienia przekazane w postępowaniu wyjaśniającym (dowód: pismo Mirosława Brycha z dnia 8 marca 2005 r., karty 23-24). Mirosław Brych potwierdził, że stosował druki wzorców umownych o nazwie „Pokwitowanie – umowa” zawierające kwestionowane postanowienie w roku 2004. Mirosław Brych oświadczył, iż po zwróceniu uwagi przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach na bezprawność zapisu, zapis ten został z wzorca wykreślony. Mirosław Brych podniósł, iż zapis ten nie ograniczał nadmiernie odpowiedzialności usługodawcy ponieważ relacje cen do wartości świadczonych przez niego usług są inne niż przy usługach pralniczych (dowód: pismo Mirosława Brycha z 5 lutego 2005 r., karta 18). W piśmie z dnia 8 marca 2005 r. wskazał, że od II półrocza 2004 r. zaczął eliminować z obrotu druki zawierające kwestionowane postanowienie. Mirosław Brych oświadczył, że w dniu 31 grudnia 2004 r. w zakładzie nie było żadnych druków zawierających sporny zapis (dowód: pismo Mirosława Brycha z dnia 8 marca 2005 r., karty 23-24).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Mirosław Brych jest wpisany do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce pod numerem 3793. Przedmiotem Jego działalności jest między innymi czyszczenie chemiczne wyrobów skórzanych (dowód: zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej; karta 20).

W celu nawiązania stosunku zobowiązaniowego z konsumentami Mirosław Brych korzysta z druku o nazwie „Pokwitowanie – umowa” – zwana dalej wzorcem. (dowód: karty 14, 19, 25).

Wzorzec zawiera zapis: „Za pozostawione przedmioty ponosimy odpowiedzialność do równowartości 10-cio krotnej ceny usługi” (dowód: karta 14).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan prawny:

Art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2003 r., nr 86, poz. 804; Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) – dalej ustawa o ochronie (...) – stanowi, iż przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Art. 363 § 1 k.c. stanowi, że naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Art. 363 § 3 k.c. stanowi, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Art. 471 k.c. stanowi, że dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zapis o treści: „w przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota odpowiadająca jej wartości, nie więcej jednak niż równowartość 10-krotnej ceny za wykonaną usługę” został wpisany do Rejestru z dniem 15 października 2002 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 stycznia 2002 r. (sygn. akt XVII Amc 7/00).

Oceniając przedstawiony stan faktyczny i prawny Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie (...) przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest:

- działanie przedsiębiorcy,
- noszące znamiona bezprawności,
- godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Jak zostało wykazane powyżej, Mirosław Brych jest wpisany do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce pod numerem 3793. Jest więc przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa zawartymi w różnych jego gałęziach oraz z zasadami współzycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Mirosław Brych stosuje w celu zawarcia umowy z konsumentami, wzorzec umowy. Zgodnie z brzmieniem art. 384 k.c. wzorzec umowy to w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy. Jak zostało wskazane powyżej, w celu nawiązania stosunku zobowiązaniowego z konsumentami Mirosław Brych stosuje druk o nazwie „Pokwitowanie – umowa”. Wszystkie postanowienia opracowane zostały w nim z góry, a umowa zawiera puste miejsce na oznaczenie cech przedmiotów oddanych przedsiębiorcy oraz ceny. Dokument ten stanowi wzorzec umowy w rozumieniu ww. przepisu Kodeksu cywilnego.

Wzorzec umowy zawiera zapis w brzmieniu: „Za pozostawione przedmioty ponosimy odpowiedzialność do równowartości 10-cio krotnej ceny usługi”. Istotą zapisu jest ograniczenie odpowiedzialności odszkodowawczej przedsiębiorcy do wysokości 10-cio krotnej ceny wykonywanej usługi. Stosownie do reżimu art. 471 k.c. i nast. z naruszeniem zobowiązania wiąże się odpowiedzialność odszkodowawcza. Wysokość odszkodowania powinna być ustalona stosownie do wartości szkody i musi zaspokajać interes konsumenta. Naprawienie szkody wyrządzonej przez przedsiębiorcę może w niniejszej sprawie nastąpić poprzez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej (art. 363 § 1 k.c.), a wysokość odszkodowania zgodnie z art. 363 § 2 k.c. powinna być ustalona według wartości garderoby oddanej do czyszczenia. Odszkodowanie w wysokości maksymalnie do 10 krotności ceny jednostkowej usługi może nie pokryć całej powstałej szkody w sytuacji, gdy wartość rzeczy, która uległa uszkodzeniu w procesie czyszczenia była większa od obliczonego w ww. sposób odszkodowania. Tym samym naruszona zostaje jedna z fundamentalnych zasad odpowiedzialności odszkodowawczej - wyrażona w art. 363 k.c. zasada pełnego naprawienia szkody. Stosowanie takiego zapisu w obrocie z udziałem konsumentów jest bezprawne.

Za uznaniem działań Mirosława Brycha za bezprawne przemawia również fakt, że postanowienie o tożsamej treści zostało uznane za niedozwoloną klauzulę umowną na podstawie wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 stycznia 2002 r. (sygn. akt XVII Amc 7/00) i wpisane do Rejestru z dniem 15 października 2002 r. Zapis stosowany przez Mirosława Brycha stanowi, że: „Za pozostawione przedmioty ponosimy odpowiedzialność do równowartości 10-cio krotnej ceny usługi”, natomiast klauzula wpisana do Rejestru brzmi: „w przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota odpowiadająca jej wartości, nie więcej jednak niż równowartość 10-krotnej ceny za wykonaną usługę”.

Pozwanym w przywołanej powyżej sprawie był przedsiębiorca prowadzący pralnię chemiczną. Za bezzasadne należy uznać twierdzenie Mirosława Brycha, że usługi świadczone przez niego są odmienne od usług pralniczych. Jakkolwiek relacje wartości przedmiotów, na których są wykonywane usługi do cen tych usług mogą być w obu przypadkach różne to charakter tych usług (jest to umowa o dzieło) jest bardzo zbliżony. Nie jest ponadto możliwe dokonanie takiej oceny z góry, gdyż winna być ona dokonywana w oparciu o konkretny stan faktyczny.

Każde działanie bezprawne w ramach danego stosunku prawnego godzi w interesy drugiej strony kontraktu. Przepisy prawa o charakterze bezwzględnie obowiązującym wprowadzono bowiem do porządku prawnego po to, by chronić dobro zasługujące na ochronę. W przypadku stosowania zapisów umownych o charakterze bezprawnym dochodzi do ograniczenia praw lub nałożenia nadmiernych obowiązków na konsumenta podpisującego umowę na sporządzonym przez przedsiębiorcę formularzu. W ten sposób następuje naruszenie interesów konsumentów.

Przepisy ustawy o ochronie (...) nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy, czyli gdy są powszechne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszaniem praw nieograniczonej liczby konsumentów, którzy zawarli umowę z Mirosławem Brychem.

Ponadto każdy potencjalny konsument chcący skorzystać z usług świadczonych przez Mirosława Brycha jest narażony na zawarcie umowy z wykorzystaniem wzorca zawierającego kwestionowane postanowienie. Przedsiębiorca nie stosuje bowiem żadnych innych druków. Z uwagi na powyższe, działania Mirosława Brycha należało uznać za naruszające zbiorowy interes konsumentów.

Jak zostało przedstawione powyżej, odpowiadając na postawione zarzuty Mirosław Brych przyznał, że kwestionowane zapisy figurowały we wzorcu ale wskazał, że od II półrocza 2004 r. zaczął eliminować druki zawierające to postanowienie. Mirosław Brych oświadczył, że w dniu 31 grudnia 2004 r. w zakładzie nie było żadnych druków zawierających sporny zapis. Mirosław Brych oświadczył, iż po zwróceniu uwagi przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach kwestionowany zapis został wykreślony z „Pokwitowania-umowy”. W celu udokumentowania dokonanych zmian przedsiębiorca przedstawił druki z wykreślonym zapisem dotyczącym ograniczenia odpowiedzialności. Prezes Urzędu uznał przedstawione dowody za niewystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowanej praktyki. Przemawia za tym, w szczególności treść pisma skierowanego przez Mirosława Brycha do Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach z dnia 5 maja 2004 r. (dowód: karta 13). W piśmie tym przedsiębiorca nie zgodził się z oceną kwestionowanego postanowienia dokonaną przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Kielcach oraz złożył niejednoznaczne oświadczenie dotyczące wprowadzania zmian w stosowanym druku. Dowody przekazane przez Mirosława Brycha w toku postępowania przed Prezesem Urzędu również nie pozwalają uznać, iż nastąpiło zaniechanie stosowanej przez niego praktyki.

Wobec spełnienia wszystkich przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Łodzi.

Z upoważnienia

Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymuje:

1. Miejski Rzecznik Konsumentów w Kielcach
Rynek 1
25-303 Kielce
2. Mirosław Brych
Ul. Krakowska 25
25-036 Kielce
Adres do korespondencji:
PHU UNISKÓR
Ul. Olszewskiego 6a
25-663 Kielce

